

Posudek bakalářské práce KAROLÍNY KORDOŠOVÉ
**Konjunktiv v italštině a jeho české ekvivalenty v paralelní korpusu
InterCorp**
FFUK, Ústav románských studií

Italský konjunktiv a jeho ekvivalenty v češtině už byl námětem řady studentských prací. Zpravidla se v nich rekapitulují zásady použití konjunktivu podle víceméně obvyklých kritérií, popřípadě s akcentem na některé specifické případy, jak to odpovídá zpracování tématu v referenčních příručkách. Osobní vklad autorů pak lze očekávat ve volbě a interpretaci příkladů, zajímavém postřehu, neotřelém úhlu pohledu. Novinkou posledních let, o níž se opírá také Karolina Kordošová, je možnost využít paralelního italsko-českého korpusu InterCorp.

Práci otvírají teoretické úvodní teoretické kapitoly, věnované postupně slovesným kategoriím obecně, konjunktivu v italštině a kategoriím slovesa v češtině. Jim ještě předesílá stručný úvod (obecně rozšířené a poměrně vágní tvrzení, že konjunktiv se dnes „v běžném hovoru nepoužívá už tak často“, vyvracejí italské výzkumy). V kapitole o slovesných kategoriích autorka čerpá ze známé práce F. Čermáka *Jazyk a jazykověda*. Prof. Čermák v ní usiluje o pohled v co nejširších souvislostech, které pro potřeby této bakalářské práce poněkud ztrácí smysl (odkazy na makedonštinu, čínštinu apod., poměrně obšírné pasáže o slovesném vidu nebo o typech časů v různých jazycích). Mimoto práce prof. Čermáka vyniká velkou koncizností a pokus o parafrázování textu snadno vede k nepřesnostem. K tomu dva příklady: s. 7: „*Persona determinuje, kolik účastníků se podílí na dané situaci.*“ V komplementární dvojici osoba-číslo to striktně vzato platí pro číslo, kdežto osoba, jak uvádí Čermák, naznačuje „*povahu a počet participantů*“; s. 10: „*Obsahuje-li tato věta navíc náznak příkazu...* nikoli navíc, ta dvojice se vylučuje, tedy buď jde o domněnku, nebo o příkaz. Také převzetí citátu na s. 7 (*Trvalou systémovou povahu, přítomnou u slovesa vždy, má pouze vid, pokud ho sloveso ovšem má*) zde působí mimo kontext. Naopak bych už v této kapitole očekával užší zaměření na jazyky, kterým se práce bude věnovat – např. konjunktiv jako kategorie je v závěru odbyt dvěma větami, aniž je podána jeho definice, s nečekaným a nezdůvodněným přechodem výkladu od modu k modalitě.

Další kapitola o konjunktivu v italštině je prakticky převzata z gramatiky S. Hamplové, a to včetně všech uváděných příkladů. Přesto mi text této kapitoly občas připadá disproporční. Nejsem si například jist, zda pro potřeby této práce bylo nutno v pasáži o morfologii konjunktivu uvádět všechny pravopisné varianty sloves na -ciare, -giare, -care, -gare apod. Naopak výklad o užití konjunktivů by mohl být mnohem strukturovanější. Např. na s. 13 se konjunktiv v závislých větách je zmíněn jen shrnujícím závěrečným konstatováním, aniž je podán jediný příklad. Autorka také v úvodu kapitoly avizuje dělení konjunktivu na jistotní, voluntativní a evaluativní, aniž se dozvíme, odkud toto dělení čerpá (Renzi? Salvi – Vanelli?). Informaci o tom bych očekával v pozn. 4 na s. 11, kde je i přehlednuti v italském názvu posledního typu *congiuntivo tematico (o fattivo) di valutazione* – jde o tři synonyma, správně tedy *tematico (fattivo, di valutazione)*, viz např. Salvi – Vanelli, s. 254.

Následuje třístránková kapitola věnovaná slovesným kategoriím v češtině, poté je krátce představen paralelní korpus, který posloužil k výzkumu.

V ústřední kapitole na stranách 19-45 nás autorka seznamuje s vlastním výzkumem. Výběr korpusových dat inteligentně omezila na tři romány A. Baricca, jejichž překlady jsou dílem téže překladatelky, a nalézá dostatek příkladů na konjunktiv různého typu. Bohužel v interpretaci dat se dopouští mnoha nepřesností či formulačních neobratností.

Na s. 20 (př. 8) se říká, že po přítomném čase v hlavní větě může následovat i konjunktiv imperfekta. To je nepochybně pravda, není však jasné, proč se to říká právě tady, kde jde o

konjunktiv přítomný. Přitom by bylo žádoucí vysvětlit, kdy to je možné, a přinést o tom doklady.

S. 22 (9): „V češtině je však nejen možné, ale velmi časté, že po hlavní po větě, která obsahuje sloveso v minulém čase, následuje sloveso *bud'* v přítomném či budoucím čase.“ To budí dojem, jako by se tu čeština chovala neobvykle. Naopak, čeština jako jazyk neznající souslednost – jak autorka sama správně upozorňuje na jiných místech – tady používá prezens nebo futurum pravidelně.

S. 23 (11): „*je třeba si povšimnout částice [příslowce?] soprattutto, které je častým prvkem dotvářející[m] italskou modalitu*“ – jako lexikální prostředky vyjadřující modalitu bych viděl spíš výrazy typu *forse, certamente, purtroppo, stranamente, per fortuna* apod., kde mluvčí zaujímá postoj týkající se pravdivosti nebo hodnocení výpovědi, *soprattutto* je pouhé zdůraznění. S užitím konjunktivu jako modu vcelku nesouvisí.

S. 25 (18): „*Pokud je sloveso hlavní věty v podmiňovacím způsobu, [lze ho kombinovat ve vedl. větě] pouze s konjunktivem imperfekta (...) nebo trapassata.*“ To je nepřesné, platí to jen pro slovesa vyjadřující vůli, přání (*vorrei che fosse lui vs. direi che sia lui*).

S. 32 (39): „*místo nedokonavého slovesa myslet je použito sloveso pomyslet si*“ – opět nepřesná formulace (působí, jako by nedokonavý vid byl základní normou, od které můžeme případně abstrahovat), italština je z hlediska vidovosti neutrální, takže v češtině jsou s přihlédnutím ke kontextu oprávněně oba vidy stejně.

S. 33, řádek 3: *v trapassatu remotu* – správně *trapassatu prossimu*

S. 33 (42): nějakým nedopatřením komentář nepatří k tomuto příkladu

S. 39 (62): „*Po složené spojce come se, je použít konjunktivu obligatorní.*“ Slušelo by se dodat, že pouze konjunktiv imperfekta a trapassata.

S. 43 (75): „*extranukleární prvek-spojka*“ - lze spojku považovat za extranukleární prvek? „*benché zpravidla uvozuje přípustkové věty*“ – nikoli, přípustkové věty jsou to vždycky.

Po hlavní kapitole následuje ještě snad až příliš stručný závěr, trojí resumé a nepřiliš bohatá bibliografie (nabízelo by se porovnání konjunktivu, jak je pojednán v různých příručkách, např. v gramatice G. Lepschyho).

Jsem na rozpacích nad celkovým hodnocením práce a jsem nucen přiznat, že zklamala mé očekávání. Přináší celkem banální a nevyrovnané shrnutí látky v úvodních kapitolách, stejně jako nepřesvědčivé analýzy jinak dobře volených příkladů, s chybami a nepřesnostmi. Je málo platné, že diplomantka vládne kultivovaným jazykem, s minimem gramatických či stylistických prohřešků (zmiňuji jen nevhodný kolokvialismus *akorát* na s. 9). Pro kvalitní práci je to trochu málo. Vzhledem k uvedeným nedostatkům hodnotím práci stupněm *dobře*.

V Praze 2. 9. 2013

Mgr. Jiří Špaček
oponent bakalářské práce